

เขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศ

“

ความสำเร็จของเศรษฐกิจ
พิเศษขึ้นอยู่กับปัจจัยเกื้อหนุน
หลายประการ ทั้งด้าน
ยุทธศาสตร์ที่ตั้ง โครงสร้าง
พื้นฐานและกฎระเบียบ
ที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ

”

เขตเศรษฐกิจพิเศษถูกกำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่เป็นหลัก โดยทั่วไปมุ่งเน้นการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้ เขตเศรษฐกิจพิเศษที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนปัจจุบันมีจำนวนน้อยและอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป โดยประเทศที่มีเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา-เม็กซิโก เปรู-เอกวาดอร์ สหรัฐอเมริกา-แคนาดา (City of Niagara Falls) ไอร์แลนด์-ไอร์แลนด์เหนือ สาธารณรัฐคีร์กีซสถาน สาธารณรัฐ Karclia (Kostomuksha) สาธารณรัฐโดมินิแกน ไปแลนด์ เวียดนาม (Mon Cai) จีน-ฮ่องกง (Shenzhen) และจีนตอนเหนือ (รัสเซีย-มองโกเลีย-จีน) เป็นต้น

เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน : ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ

ในที่นี้จะขอหยิบยกตัวอย่างของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่อาจ

พิจารณาได้ว่ามีความชัดเจนในการดำเนินการโดยสองประเทศร่วมกัน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ไอร์แลนด์/ไอร์แลนด์เหนือ สหรัฐอเมริกา/เม็กซิโก และเปรู/เอกวาดอร์

โครงการเมืองชายแดนไอร์แลนด์-ไอร์แลนด์เหนือ

ในปี 2533 สหราชอาณาจักรและกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) ได้จัดโครงการพิเศษขึ้นมาเพื่อบริหารพัฒนาพื้นที่ชายแดนติดต่อกันระหว่างไอร์แลนด์และไอร์แลนด์เหนือ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของไอร์แลนด์เหนือ และเมืองชายแดนด้านใต้ที่ติดต่อกันของไอร์แลนด์ ได้แก่ Cavan, Donegal, Leitrim, Louth, Monaghan และ Sligo โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินโครงการร่วมกันระหว่างเมืองชายแดนของทั้งสองประเทศ เป็นการสร้างความเชื่อมโยงและเสริมทักษะความชำนาญให้กับประชาชนในทั้งสองพื้นที่ เป็นจุดเชื่อมกับการดำเนินธุรกิจ

ภายในของทั้ง 2 ประเทศ โดยส่งเสริมการดำเนินการผลิตหลายรูปแบบเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสนับสนุนการลงทุนในพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งยังเป็นการปกป้องพื้นที่ดังกล่าว จากผลกระทบสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ทั้งนี้ในการจัดลำดับความสำคัญการดำเนินโครงการต่างๆ จะมุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างการแข่งขัน ส่งเสริมการท่องเที่ยว รักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม พัฒนาการลงทุนและพัฒนาคน พัฒนาการขนส่ง (ถนน รถไฟ รถเมล์ ท่าเรือ สนามบิน พลังงาน) พัฒนาการเกษตร ประมง และเศรษฐกิจชนบท รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพ การตลาดและต้นทุน และการประมง ตลอดจนป้องกันและยกระดับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมด้วยการจัดองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม มีการจัดระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบจัดหาน้ำ ระบบป้องกันสิ่งแวดล้อม และการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค

เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน สหรัฐอเมริกา-เม็กซิโก

สหรัฐอเมริกาและเม็กซิโกมีชายแดนติดต่อกันยาวประมาณ 3,200 กม. เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวประกอบด้วย 4 รัฐในสหรัฐอเมริกา คือ แคลิฟอร์เนีย อริโซนา นิวเม็กซิโก และ เท็กซัส และ 6 รัฐในเม็กซิโก คือ Baja California, Sonora, Chihuahua, Coahuila, Nuevo Leon และ Tamaulipas ครอบคลุมพื้นที่ชายแดนสองประเทศกว้างประมาณ 200 กม. ยาว 3,200 กม. จากมหาสมุทรแปซิฟิกถึงอ่าวเม็กซิโก ประกอบด้วย 39 เทศบาลของเม็กซิโก และ 25 นครของสหรัฐอเมริกา และ 14 คู่ของเมืองหลักพี่น้อง (Sister Cities) ปัจจุบันมีประชากร 10.5 ล้านคน อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา 6.2 ล้านคน (59%) เม็กซิโก 4.3 ล้านคน (41%)

สืบเนื่องจากปัญหาของการพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกัน ทั้ง 2 ประเทศจึงต้องมีข้อตกลงเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน โดยเฉพาะปัญหาด้านน้ำ ใช้น้ำเสีย อากาศ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและด้านสังคม ทำให้เกิดความร่วมมือกันขึ้นในปี พ.ศ. 2526 และต่อมาได้มีข้อตกลงสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือดำเนินการในบริเวณแนวชายแดนของประเทศทั้งสองคือ แผนงานภายใต้โครงการ Integral Border Environmental Plan (IBEP) เกิดขึ้นในปี 2535 ซึ่งโครงการนี้ทำให้เกิดความร่วมมือในการกำหนดพื้นที่และกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณชายแดนขึ้น และมีการวางแผนที่จะศึกษาสถานะแวดล้อมที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต เพื่อแก้ไขควบคุมและวางแผนในการออกกฎหมายและกฎระเบียบการควบคุมชายแดนระหว่างกัน และในปี พ.ศ. 2536 จึงได้มีการจัดตั้งหน่วยงาน

ขึ้นมาสนับสนุนการดำเนินการบริเวณชายแดน คือ The Border Environmental Cooperation Commission (BECC) โดยมีสำนักงานอยู่ที่ Ciudad Juarez, Chihuahua โดยร่วมกันบริหารโครงการต่างๆ วิเคราะห์ความเหมาะสมด้านการเงินรับรองผู้ที่จะลงทุนในการกู้ยืมเงิน และให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคกับผู้ลงทุน

ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนขึ้นมาเป็นจำนวนมากเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในพื้นที่ชายแดนดังกล่าวขึ้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมก็ยังเป็นไปไม่ได้ดีเท่าที่ควรนัก เนื่องจากปัญหาได้เกิดขึ้นมาก่อนที่จะมีการร่วมมือกันซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องนำมาเป็นบทเรียนสำหรับการกำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านต่อไป

โครงการร่วมมือเมืองชายแดนเปรู-เอกวาดอร์

เป็นโครงการร่วมมือพัฒนาพื้นที่ชายแดนติดต่อกันของประเทศเปรูและเอกวาดอร์ ประกอบด้วยเมืองชายแดนด้านเอกวาดอร์ คือ Oro, Loja, Zamora, Monona, Orellana, Pastaza, Sucumbios, and Napo และด้านเปรู ได้แก่ Amazonas, Cajamarca, Loreto, Piura และ Tumbes รวมพื้นที่ประมาณ 403,342 ตร.กม. ประชากร 4.5 ล้านคน เป็นความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการผลิตและพัฒนาด้านสังคมของพื้นที่ชายแดน ยกมาตรฐานการครองชีพ รักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศด้านบริเวณชายแดน และสนับสนุนการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายการดำเนินการเพื่อปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้พอเพียงกับความต้องการพื้นฐานของประชาชนและการผลิตซึ่งได้

กำหนดแผนการพัฒนาแบบยั่งยืนขึ้นมาเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่และเพื่อรักษาธรรมชาติ พร้อมทั้งจัดหาและเตรียมการด้านเทคนิคการเงินเพื่อก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของพื้นที่อย่างยั่งยืน พัฒนาโครงการต่างๆ ที่มุ่งเน้นรักษาหรือเน้นคุณค่าทางวัฒนธรรมและยกมาตรฐานการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตการพัฒนาสังคมที่อยู่ในท้องถิ่น และส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชน

นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้ว การดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่นับว่าประสบความสำเร็จมากนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอีกแห่งหนึ่ง ได้แก่ **เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น** (Shenzhen) ตั้งอยู่ในประเทศจีน โดยมีพื้นที่ชายแดนติดกับฮ่องกง ก่อตั้งขึ้นในปี 2523 มีเขตเฉพาะอยู่ภายใต้เขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ Bonded Zone ต่างๆ ประกอบด้วย Shatoujiao Industrial Bonded Zone; Futian Industrial Bonded Zone; Yantian Port Bonded Zone; The Longgang Grand Industrial Zone; The High-Tech Zone ซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (High-Tech Industrial Park) อยู่ทางตะวันตกของเซินเจิ้น; และ Futian Central Zone เป็นเขตที่พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของสำนักงานการค้า การเงิน และข้อมูล

ทั้งนี้ความสำเร็จของเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการทั้งด้านยุทธศาสตร์ที่ตั้งของพื้นที่ การอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐาน และกฎระเบียบที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ รวมถึงปัจจัยแวดล้อมที่ช่วยเสริมศักยภาพของทั้งสองประเทศที่ร่วมกันด้วย ☀☀☀